

ULUSLARASI BAKALORYA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

TERK EDİLMİŞLİK VE YALNIZLIĞIN BİREY ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Sözcük Sayısı: 3613

Araştırma Sorusu: Barış Bıçakçı'nın "Tarihi Kırıntılar" adlı yapıtında, odak figür Can'ın kişiliğinin oluşumunda yalnızlık ve terk edilmişlik hissi hangi yönleriyle ele alınmıştır?

Ders: Türkçe A, Kategori 1

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ.....	3
II. TERK EDİLMİŞLİK HİSSİ, AİLE İÇİNDEKİ ETKİLERİ.....	4
II.I. ANNE BABANIN TERK EDİLMİŞLİKLE MÜCADELESİ.....	5
II.II. UZAM.....	8
III. BİR TRAVMA OLARAK TERK EDİLMİŞLİK VE CAN'IN HAYATINA YANSIMALARI.....	11
III.I. CAN'IN İKİLİ İLİŞKİLERİNE YANSIMASI.....	12
III.II CAN'IN İŞ HAYATI VE CAN'IN ZİHNİNDE ŞAİR PROFİLİ.....	14
IV. SONUÇ.....	16
V. KAYNAKÇA.....	18

I.GİRİŞ

İnsan, diğer insanlarla birlikte yaşamını sürdürdüğü müddetçe varoluşunu yerine getirebilir. Yalnızlık, insanın doğasına aykırı olduğundan, bireysel olarak veya yalnız olmadığı halde içsel dünyasında yalnız hisseden insanların günlük yaşamlarında ve iletişimlerinde problemler meydana gelmesi olağandır. Toplum içinde yalnız hissetme, aile içinde yalnız hissetme gibi durumlar kişinin yabancılaşmasıyla sonuçlanabilir. Buna ek olarak, terk edilmişlik duygusu insanı yalnız hissettirmekle kalmayıp, aynı zamanda kişilikte derin izler bırakabilmektedir. Terk edilen insan; kendini yetersiz hissetmesi ve tarafından terk edildiği insanın boşluğunu doldurmakta zorluk çekmesi söz konusu olduğunda, hayata kaldığı yerden devam etme sürecinde birtakım problemlerle karşılaşabilmektedir.

Modern Türk Edebiyatı yazarlarından biri olan Barış Bıçakçı'nın okuyucularıyla buluşturduğu eserlerinde temel izlek aile içi ve ikili ilişkilerde yalnızlıktır. Ancak yalnızlık tek başına olma durumundan çok, bir grup içinde yalnız olma şeklinde işlenmiştir. Bu grup çoğunlukla aile olarak karşımıza çıkmakla birlikte, aile ile eşdeğer ilişkilerde de kişinin içsel yalnızlığına da yer verilmiştir. Bıçakçı, yapıtlarında bu durumu bir şahsın olay örgüsüne dahil oluşu veya ani çıkışıyla birlikte gelen değişimler üzerinden okuyucuya aktarmaktadır. Yazarın "Tarihi Kırıntılar" adlı romanında, ailenin bir üyesinin habersiz ayrılışının geride kalanları paylaşılan bir yalnızlığa sürüklediği, yalnızlığın süreçleri ve getirileri üzerinden işlenmektedir. Bu bağlamda yalnızlıkla mücadele sürecinin kurgu boyunca birtakım olaylar üzerinden okuyucuya aktarılması, yazar tarafından sıklıkla kullanılan anlatım biçimleriyle sağlanmaktadır. Anlatım biçimlerinin yanı sıra, kitabın işlenişi de yalnızlık sürecinde ana karakter Can'ın dönüşümünün açıklanmasında etkili

olmuştur. Yapıt dört bölüme ayrılarak işlenmiştir, ilk ikisinde on iki yıl arayla Can'ın hayatı anlatılmaktadır. İlk iki bölümü takip eden bölümlerde ise Can'ın şairlerle yaptığı röportajlar yer almaktadır. Bu çalışmada, “*Tarihi Kıvrımlar*” adlı kitapta odak figür Can'ın ve ailesinin, ailenin bir üyesi onları terk ettikten sonraki yalnızlıklarıyla mücadele sürecinin hangi yönleriyle ele alındığı incelenecektir.

II. TERK EDİLMİŞLİK HISSİ, AİLE İÇİNDEKİ ETKİLERİ

Bireylerin öncesinde bağlı olduğu bir topluluktan, bir aileden, bir kişiden uzaklaşması, alışılmışın dışında yeni bir durum yaratacağından, bu uzaklaşmanın sonuçlarını kabullenmek zor olacaktır. Uzaklaşan kişinin bu eylemi habersizce ve aniden gerçekleştirmesi ise, geride kalan, *terk edilen* insanlar açısından yıpratıcı ve sinayıcı bir süreçtir. Yapıtta ailenin büyük çocuğu Meral, bir şair ile birlikte ve evden kaçmıştır. Odak figür olan Meral'in kardeşi Can, ablasının evden gidiş anına şahit olmuştur ve bu anı net bir biçimde hatırlamaktadır. Ailenin Meral'in gidişinden sonraki terk edilmişlik hissi ile mücadelesi diyaloglar, olaylar ve karakterlerin düşünce ve hisleri üzerinden okuyucuya aktarılmıştır. Her aile ferdinin bu terk edilmişlik ve yalnızlık hissiyle başa çıkma şekli birbirinden farklıdır. Kızlarının gitmiş olmasından kaynaklı yalnızlıkları, terk edilmiş oldukları için üstesinden gelmesi daha da zor bir yalnızlık haline gelmiştir.

Terk edilmişlik hissini ailenin her bireyini derinden etkilediği bir gerçektir, bu etkinin ailede anne ve baba figürlerini nasıl etkilediğinin anlaşılması adına, anne ve babanın Meral'in gidişinden sonraki değişken günlük rutinlerine ve tavırlarını incelemek doğru olacaktır. Her iki yetişkin figür de kızlarının gitmiş ve geri gelmeyecek olduğu gerçeğini çeşitli yöntemlerle reddetmeye çalışmışlardır. Bir müddet sonra, ailedeki her birey Meral'in gittiği gerçeğine alışmış ve kabullenmeye çalışmıştır. Kişilerin uzamlar ile bağdaştırılmasından ötürü uzam terk edilmişlik,

yalnızlık hislerinde dikkat edilmesi gereken önemli bir noktadır. Bunun sebebi uzamın kimi zaman var olan terk edilmişlik duygusunu tetiklerken ve Meral'in gitmiş olduğu gerçeğini kabullenmeyi zorlaştırırken, kimi zaman da kabullenme sürecini hızlandırmakta yardımcı olmuş olmasıdır. Bu bağlamda hem reddediliş sürecinde hem de kabulleniş sürecinde uzamın yadsınamaz bir rolü olduğu söylenebilir.

II.I. ANNE BABANIN TERK EDİLMİŞLİKLE MÜCADELESİ

Ailenin kutsallığı, bir insanın doğumuna sebep olmuş olmaktan gelmektedir. Doğan çocuk yaşamının ilk gününden itibaren anne ve babası eşliğinde büyüyeceğinden, onlara bağlı hissetmektedir. Onlara psikolojik bir ihtiyaç duyar. Özellikle belirli bir yaşa kadar anneye duyduğu biyolojik ihtiyaç, bu bağları sıkılaştırır. Çocuğun ebeveynlerine duyduğu bağlılık kadar, ebeveynlerin de çocukları ile aralarında özel bir bağ vardır. Meydana gelen çocuk anne ve babadan kalıtsal özellikler taşıdığından dolayı birbirlerine karşı besledikleri aidiyet duygusu, biyolojik boyutta da tanımlanabilir. Bu sebeple aile içinde yaşanan kayıplar, kişiyi derinden etkileyecektir.

Meral'in ailesini biriyle birlikte uzaklaşarak terk etmiş olması birden fazla negatif sonuç doğurmaktadır. Terk etme eylemi, terk edilen insanı değersiz, önemsiz ve faydasız hissettirebilmektedir. Öte yandan Meral ailesini bir şair ile terk etmiş olduğundan, aile fertlerinin şair ile ilgili birtakım olumsuz ve suçlayıcı düşünceler edinmesi olağandır. Anne ve baba figürleri, belirsizliğin yarattığı rahatsız ve korku dolu ruh hali içindedirler. Anne, doğrudan kızını aramaya başlamıştır, şiir dergilerindeki şiirleri tek tek okuyup, Meral ile ilgili olabileceğini düşündüğü şiirlerin sahiplerini öğrenmeye çalışmaktadır.

“Erkeklerin aşık oldukları kadınların fiziksel özelliklerini betimledikleri şiirleri bir fotoğrafı inceler gibi inceliyor, şiirdeki kadının kaşını gözünü, dudağını Meral’inkilere benzetmeye çalışıyordu.” (Bıçakçı, 35)

“Sevgi, günlerce şairi ev ile okul arasında takip etti, Meral’e ilişkin hiçbir iz bulamadı. Bir gün yine takip sırasında şair birden dönüp Sevgi’ye doğru yürüdü, gergin bir biçimde, sivil polis olup olmadığını sordu. Eğer öyleyse kendisini alıp nereye götürecekse götürmesini, bu takibin sınırlarını harap ettiğini söyledi. Sevgi çok utandı, özür diledi, ayaküstü hikayesini anlattı, şairi takip etmeyi bıraktı.” (Bıçakçı, 34)

Anne, kızını her koşulda aramaya devam etmektedir. Bir dedektif edasıyla kızının peşine düşmüş olması, sağlıksız bir duruma işaret etmektedir. Anne ve babanın çoğunlukla görmezden geldiği durum, Meral’in kaçırılmış değil, kaçmış olduğudur. Bir çocuğun gitmiş ve geri gelmeyecek olması durumu, aslında ölüm ile oldukça benzer hisler uyandırmaktadır. Ancak ölümün engellenemez, önüne geçilemez, bir unsur olduğu kabul edilir; bu fikir insanlara daha tanıdık, her insan bir gün öleceğinin bilincindedir. Ancak birinin geri gelmemek üzere gitmesi, hayatta olmasına rağmen gelmemeyi seçmesi, bir hayatı ötekine tercih etmesi, ölümden daha gerçek, gerçek hayatta olup biten bir durumdur. Giden insan var olmaya devam etmekte, ölen insanın ise tekrar görülme ihtimali bulunmamaktadır. Bu nedenle giden insanın önüne geçilebileceği, gittiği yere gidilebileceği, bulunabileceği ve dönebileceği gibi duygulara kapılmak olağandır. Giden insanın gitmiş olduğunu, bunu seçmiş olduğunu kabullenmek kişi için sınavı bir süreç olabilir. Özellikle, giden kişinin ailesinin yanından habersizce ayrıldığı bu olay örgüsünde, aile bireylerinin bu duruma alışmaktan öte, bu durumu kabullenememesi oldukça olağandır.

Ailenin genel anlamda geliştirdiği en belirgin acıyla başa çıkma yolu, acıya sebep olan kişiye nefret beslemektir. Bu noktada acıya sebep olan kişiye Meral olarak değil, şair olarak belirlemiş, buna inanmışlardır. Bu sayede hüzün yerine nefret duygusu besleyerek gerçeği reddetmektedirler. Ailede herkesin şairlere karşı bakış açısı olumsuz yönde şekillenmiştir. “*İki dünya var, birinde biz yaşıyoruz diğerinde şairler.*” (Bıçakçı, 6) “*şair, belden aşağısı geçmiş belden yukarısı insan olan bir yaratıktır.*” (Bıçakçı, 6) Sırasıyla Can’ın anne ve babasına ait olan sözler, ebeveynlerin kendi gerçekliklerinden uzaklaşmakta olduğunun yansıtılması bakımından güçlü bir örnektir. Düşünce yapılarında şairleri ötekileştirerek, yaratık şeklinde adlandırarak ve kendilerini şairlerin olmadığı diğer bir dünyada hayal ederek, adeta kızlarının yok olmasına sebep olan tehlikeden uzaklaşma çabası içindedirler. Kızının gitmesine bir şairin sebep olduğunu düşündüğünden bütün şairleri suçlu bulan anne, şairler için “insan” namını dahi layık görmemiştir. Bu derecedeki suçlama, mantık çerçevesine uymamakla birlikte, bu sözler Can’a sarf edildiği için, çocuğunun algısında farkında olmadan majör değişikliklere sebebiyet vermektedir. Net bir biçimde anne babanın gerçekliğinin ikiye bölündüğü ve kızlarının kendilerinin içinde olmadığı gerçeklikte yaşadığını hissettikleri anlaşılmaktadır. Bu uzaklığın farkında olunmasının yanında, Meral’in gidişinden sonra baba karakteri şiir yazmaya başlamıştır. Bir şaire âşık olup onun peşinden giden kızının ardından şiir yazmaya başlaması, babanın kendisini, kızının onlara tercih etmiş olduğu şair ile karşılaştığını göstermektedir. Aynı zamanda kızının içinde olduğu, kendisinin dışında olduğu bir gerçeklik vardır ve bu gerçekliğe yakın olabilmek adına şiir yazmaya başlamıştır.

“Can, babasının şiirlerinin hedefi tam on ikiden vurmak üzere yazılmış şiirler olduğunu düşündü. (...) Anne, baba ve iki çocuktan oluşan mutlu aile tablosu. (...) Babasının Meral’i başkalaşmış bir biçimde içinde taşıması,

çoktan gitmiş kızını kalması için şiir ile ikna etme çabası Can'ı etkiledi.”

(Bıçakçı, 64)

Meral ile ilgili anlatımlarda kelime seçimi de okuyucunun algısının şekillenmesinde büyük rol oynamaktadır. “Çoktan gitmiş” ifadesi ailenin içinde bulunduğu umutsuzluğa işaret ederken, bu bağlamdaki “ikna etme çabası” ifadesi çaresizliğe işaret etmektedir. Bu doğrultuda yapıt boyunca ailenin nasıl umutsuz, çaresiz ve acı dolu bir süreçten geçtiği okuyucuya yansıtılmaktadır. Anne ve babanın Meral’in gidişine bağlanarak kendi yaşamlarını değiştirecek ölçüde bu bağlılığı sürdürmeleri, kızlarına duydukları özlemin boyutu hakkında okuyucuya fikir vermektedir. Meral’in gitmiş olduğu gerçeğini aynı zaman zarfında, aynı uzamda olmalarına rağmen ailenin üç bireyinden biri dahi bunu kabullenememektedir. Her bireyin kendi içindeki reddedişi net bir biçimde yansıtılmıştır. Dolayısıyla Can’ın ergenliğine dair anılarında yer eden olayların büyük çoğunluğu bu travmatik olaylar ve değişimlerdir.

II.II. UZAM

Alışkanlıklarımız, sürekli olarak bulunduğumuz yerler; hayatımızda, algımızda ve belleğimizde önemli bir yere sahiptir. Bir yandan sıklıkla yerine getirdiğimiz eylemler gerçekliğimizin bir parçası haline gelirken, bir yandan da sıklıkla gördüğümüz insanları onları gördüğümüz yerler ile bağdaştırırız. Bu insanları hatırlarken, onları sıkça gördüğümüz mekânı da onunla birlikte hatırlarız. Böylece bu kişilerle ilgili gerçekliğimize onları bağdaştırdığımız uzamı da dahil etmiş oluruz. Kişiyi hatırlarken mekânın akla geldiği gibi, kişiyle bağdaştırılan mekânın da kişiyi anımsatması beklenmektedir. Bu bağlamda, hayatımızdan istemediğimiz halde çıktığı çıkan insanların yokluğunda, o kişiyi hatırlatan yerlere gitmekten ve o kişiyle birlikte yaptıklarımızı yapmaktan kaçınırız.

Yatak odası, kişinin en çok kendini yansıtabildiği mekândır. Yatak odası kadar kişiselleştirilmiş, kişiyle birleşmiş çok sayılı mekân mevcuttur. Ailedeki her bireyin sahip olduğu bir odası olduğundan kişiyi odasıyla birlikte düşünmek, odasını da kişiyle birlikte düşünmek kaçınılmaz ve doğaldır. “Tarihi Kısıntılar” adlı yapıtta, Meral evden kaçtığı anda ailedeki her birey için Meral’in odası varlığı tek başına psikolojik açıdan üstesinden gelmesi oldukça yorucu bir uzamdır. Bunun sebebi aile fertlerinin Meral’in odasına girdiği, onun eşyalarına baktığı zamanlarda uzamın Meral’i anımsatıyor olmasıdır. Bu sebeple Meral’in odası uzamı ailedeki tüm bireyler için sınıyıcı bir uzamdır. Bu bağlamda Can’ın babasının özellikle sağlanmasını istediği bir durum bile vardır ki o da Meral’in içeride olduğu fikrine varmamak amacıyla kapının açık durmasını istemesidir.

“Odanın kapısı hep açıktı. Kapının açık durmasını Can’ın babası istiyordu. Kapı kapalı olursa, Meral’in eve döndüğünü, her zamanki gibi yatağında bağdaş kurmuş kitap okuduğunu düşünmekten, bir an için bu umuda kapılmaktan korkuyordu. Kapı açık olunca her şey açıktı. Gerçekti.”
(Bıçakçı, 47)

Babasının içinde bulunduğu durum ile ilgili hislerinin “açık” ve “gerçek” kavramlarını üzerinden okuyucuya aktarılması, baba figürünün, kızının gitmiş olması ile ilgili bu kavramların tam zıttı duygular için olduğunu göstermektedir. Kızının habersiz gitmiş oluşu üzeri kapalı bir durumdur ve kendisine gerçekten uzakta gelmektedir. Bu sebeple, her zaman gerçek olmuş olan *uzam* gibi somut olgularla kızının yokluğunu açık ve gerçek kılmaya uğraşmakta, mevcut durum ile mücadele vermektedir.

Belirli bir uzamda, belirli bir kişiyi sürekli olarak görmek, bu ikisini birbiri ile bağdaştırmaya neden olabilir. Bu durum yalnızca uzamlar için değil, yapılan aktiviteler, ritüeller

için de geçerlidir. Yapıtta her sene odak figür Can'ın babaannesinin evine ailece gidilir, yolda ablası ile birlikte arka koltukta oturur, yolculukta birbirlerine eşlik etmiş olurlar. Ancak ablanın evden kaçıışından sonra, aile babaanneninin evine gitme fikrinden uzak durmuştur.

“... Meral'in ortadan kayboluşundan sonra ilk kez babaanneninin yazlığına gidecek cesareti bulabilmişlerdi. Can'ın annesi otomobilin arka koltuğuna geçmişti. Can, önde babasının yanında oturuyordu (...) Oysa eskiden babaanneninin yazlığına giderken Meral ile birlikte arka koltukta oturur, durmadan konuşur, gülüşür, kavga eder, ortalığı birbirine katarlardı. (...) Meral'in gösterdiği ilginç şeylere güya ses çıkarmadan bakarlardı. Can da ablasına özenir, o da yol boyunca ilginç bir şey görmek, bunu Meral'e göstermek için dikkat kesilirdi...” (Bıçakçı, 78)

Babaanneninin yazlığına gitme kararını almaları durumundan “cesaret” şeklinde bahsedilmektedir. Meral 1994 yılında evden kaçmıştır ve ilk defa babaanneninin yazlığına gidildiğinde yıl 1998 olmuştur. Meral'in olmayışından ötürü, her zaman onunla yapılan bir eylemin tekrarlanmasından bu denli korkulması, tekrarlanmasının cesaret gerektirmesi, terk edilmişlik duygusunun mücadele edilmesi gereken bir hisse dönüştüğünü göstermektedir.

Yalnızlıkla veya terk edilmişlik mücadelede uzamın rolü iki türlü görülmektedir. Yapıtta da bu hislerle mücadelenin hem olumlu hem de olumsuz yönleri okuyucunun karşısına çıkmaktadır. Uzamın kişiyle bağdaştırılma durumu, terk edilmiş olma durumunu pekiştirse ve devamlı olarak belirli bir kişiyi hatırlatarak bu duygularla mücadeleyi zorlaştırsa da iyileşme sürecinde kabullenme açısından yardımcı olabilecek bir durumdur. Can ve ailesi, Meral'in onları terk edişinin ardından bu durumla mücadeleye girmişlerdir. Öncelikle alışmak ve sonrasında kabullenmek gibi gerekli ve başarması zor süreçlerden geçmişlerdir. Bu süreçler boyunca ailenin

geri kalanının Meral ile belirli yerleri bağdaştırmış olması hem Meral'i sürekli olarak hatırlattığından dolayı onun gittiği gerçekliğine alışmalarını zorlaştırmış, hem de bu yerlere gidebilmeye başlamak kabullenme sürecinde bir gelişmeye sebep olmuştur. Örneğin, babaannenin evine sürekli Meral ile birlikte gidildiğinden, ilk dört sene boyunca Meral olmadan buraya gitmek fikrine alışamamış olmaları henüz vermiş oldukları mücadeleyi tamamlayamamış olduklarını gösterirken, üzerinden vakit geçip buraya gidecek *cesareti* bulduklarında ise mücadelede bir ilerleme olduğunu göstermektedir.

III. BİR TRAVMA OLARAK TERK EDİLMİŞLİK VE CAN'IN HAYATINA YANSIMALARI

Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde yaşanan olaylar, kişinin belleğinde büyük yer tutmaktadır, böylece hayat boyu onları etkileyecek bir konumda, kişi bunu fark etmeden onunla birlikte var olmaya devam eder. İyi olaylar ile karşılaştırıldığında kötü olayların kalıcılığı ve etkileyciliği daha fazladır. Travmalar, kişi farkında olmasa da bilinçaltında var olmaya devam ederler ve yaşamın herhangi bir anında tetiklenebilmekte, tetiklendiğinde bir duruma normalde verileceğinden daha büyük bir tepki verilmesine sebep olmaktadır. Bir bireyin doğduğundan itibaren yaşamının ilk yıllarında yaşadığı olaylar, birlikte yaşadığı kişiler, içinde yaşadığı ortam kişinin hayatının geri kalanında nasıl birisi olacağını etkileyen unsurlardır. Dolayısıyla bu çocukluk dönemlerinde yaşanan travmalar da bireyin hayatının geri kalanında büyük izlere neden olabilmektedir. Herhangi bir olayın, herhangi bir durumun dahi kişiye bir travma yaşatabilmesi muhtemelken, bu kişi veya olayların aile ile bağlantılı olması durumunda ortaya çıkacak travmaların bireyin kişiliğini etkilemesi kaçınılmazdır. Aile, bir kişinin yaşam standartlarını

etkilemekle kalmaz, düşünce biçimini ve kişiliğini oluşturan yapıtaşlarında da büyük bir etkisi vardır. Yapıtta Can'ın hayatında terk edilmişlik küçüklüğünde yaşanmış bir olaydan daha fazlası, bir travmadır. Ablası, ailenin geri kalanını geride bırakarak bir şairle evden kaçmış olduğundan, şairler karşısında Can istemsiz ve kontrolsüzce savunmaya geçmektedir. Ayrıca çocukluğundan beri ablasının gidişinden o şairi sorumlu tutarak, tüm şairlere karşı ön yargılı bir düşünce geliştirmiştir.

Her birey, varoluşunu gerçekleştirmek üzere yaşar, bu yolda birtakım hedeflerini yerine getirir. Ancak travmalarının esiri olmuş kişiler, asıl benliklerinin yanında ömür boyu kalıplaşmış ve değiştirilemez düşüncelerle yaşarlar. Travmalar bilinçaltında varlığını sürdürürken, kişinin travmanın etkisi altında olduğunu görmesi de bununla başa çıkması da oldukça zordur. Tarihi Kırıntılar adlı yapıtta odak figür Can, çocukluğundan travma kalan terk edilmişlik duygusunu yaşamış olmaktan şairleri sorumlu tutmaktadır. Yalnız ablasının sevgilisi olan şaire değil, tüm şairlere karşı oluşturduğu bu nefret dolu önyargısından sıyrılamamaktadır. Zamanla, bu durum yalnızca bir nefret duygusu olmakla kalmayıp, Can'ın varoluşunu gerçekleştirmesinde büyük bir engel haline gelmiştir. Bu travmanın etkileri; iş hayatından, ikili ilişkilerinde oluşan dinamiklerine kadar görünmektedir. Bu etkinin altında olduğu konusunda aldığı uyarıları reddederek, hayatında şair profilinin ve terkedilmiş olma duygusunun sebebiyet verdiği zorlukları farkına varamamıştır. Ablasının gittiğinden itibaren dönüştüğü ve bir yerlerde var olmaya devam ettiği kişiyi merak etmektedir. Hayatını ve yaptığı seçimleri bu kişiye ulaşma olasılıkları üzerine kurmuştur. Yazar bu durumu sıklıkla diyaloglar arasında geçen konuşmalarla, veya tanrısal görüşle yapılan anlatımlarla okuyucuya aktarmıştır.

III. CAN'IN İKİLİ İLİŞKİLERİNE YANSIMASI

Acılar, varlığı ve sebebi kabul edilmeden aşamaz. Aşılamayan problemler hayat boyu insanların her manada aşama kaydetmesini engelleyecektir. Can, çocukluğunda yaşadığı travmanın etkisinde olduğundan, bir birey olmayı tümüyle başaramamıştır. Can 2014 yılına gelinmesine rağmen, ablasının 1992 yılında gitmiş ve geri gelmeyecek olduğunu ancak kabullenmeye başlamıştır. Can'ın ablasının artık hayatının bir parçası olmayışı, şimdiki hayatını birçok yönden etkilemektedir. Yapıt boyunca, Can'ın varoluşunun ne yönlerden etkilendiği, bu etkileşimler sonucunda nelerin ortaya çıktığı olay örgüsü vasıtasıyla okuyucuya aktarılmıştır. Farkında olmasa da Can, şairlerin peşini bırakmamış, hala onların mentalitelerini anlamaya çalışarak ablasının ne için onu ve ailesini terk ettiğini anlamak üzere yaşamaktadır. Varoluşunu ve kimlik oluşumunu ablasının kaçıışı, özellikle de bir şairin ardından gidişi detayları üzerinde kurması Can'ın zihnine ve tüm gerçekliğine kazınmıştır. Bu nedenle ne iş hayatında ne de ikili ilişkilerinde ablası Meral'in dışında bir gerçekliğe alışmamaktadır. Farkında olmadan, ablasının izini bulmaya çalışmakta, onun nerede olduğuna dair bir ipucu aramaktadır. Ablasından yapıt boyunca hiçbir işaret alınamamasıyla birlikte, yapıtın sonunda da ablanın nerede olduğu, hayatta olup olmadığı bilinmemektedir. Bu işleyiş okuyucuya, birini yasını tutmanın yalnızca ölüm sonrasında değil, terk edildikten sonra da meydana gelebileceğini yansıtır. Odak figür Can için de tam olarak bir yas tutma durumu söz konusudur. Gelişim sürecindeyken girdiğinden dolayı, yılların geçmesiyle dahi yas sürecinden çıkamamıştır. Bu durum Can'ın hem romantik hem de dostluk ilişkilerini etkilemiştir.

Can'ın zaman içinde sevgilileri, ona ablasının gidişini hala aşamadığını ve şairlere karşı duyduğu kını aşması gerektiğini söylemişlerse de Can bunu dinlemek istememiştir. Can'ın varoluşunu gerçekleştirmesi bir bakıma ablasını bulmak üzerine şekillenmiştir. Bu nedenle

dostlarının da sevgililerinin de sözleri Can için dinlenecek nitelikte olmamıştır. “*Yeşim, ruhunda Meral’in gidişinin yol açtığı o yarık varken, kapanmamışken, Can’ı bütünüyle kucaklayamayacağını düşünmeye başlamıştı.*” (Bıçakçı, 97) Bu bağlamda yan karakterlerin dahi farkındalık seviyesinin yüksek olması, anlatımda buna yer verilmesi, odak figürün ne derecede kayıp olduğunu daha çok ortaya çıkarmaktadır. Kendi hayatının büyük bir parçası olan bu olayın onu hala etkilemekte olduğunun farkına bir türlü varamayan Can, travmasının duygusal yansımalarının ona verdiği zarardan ötürü sağlıklı ikili ilişkiler de kuramamaktadır. Yan karakterlerin Can’ı kısa zamandır tanınmasına rağmen mevcut durumu kavrayabilmelerine yer verilmesi, Can’ın hayatını etkileyen problemini çözme konusundaki isteksiz ve istikrarsız tavrını öne çıkarmaktadır.

III.II CAN’IN İŞ HAYATI VE CAN’IN ZİHNİNDE ŞAİR PROFİLİ

Kişi henüz gelişim dönemindeyken hayatında oluşan majör değişimler olumsuz yöndeysen, bu değişimin izleri yalnız o anı değil, geleceğini de etkileyebilir. “Tarihi Kırıntılar” adlı yapıtta odak figürün çocukluğunda ablası tarafından terk edilmiş olması kişiliğinin büyük bir yerini kaplamaktadır, çocuklukta ebeveynleri ile birlikte yaşadığı yalnızlık hissinden daha ileriye giden terk edilmişlik, Can’ın hayatının her anında oldukça etkili olmuştur. Yetişkin hayata geçtiği ve bir iş sahibi olduğunda dahi Can, ablasının gidişi ile bağlantılı projeler yürütmektedir. Yapıtın ikinci formatındaki zaman diliminde Can, bir gazetede çalışmaktadır ancak şairlerin hayatları ile ilgili onlarla yaptığı röportajları derlemekte ve isimlerini gizleyerek bir proje hazırlamaktadır. Projedeki amacının “bir şair kişiliğine” ulaşmak olduğu belirtilmiştir. Can açıkça bir şaire âşık olup evden kaçan ablasının, ne uğruna kaçtığını daha iyi anlayabilmek, ablasının bakış açısından olayları

görebilmek ve gitmiş olan ablasına daha yakın olmak için bu projeyi yürütmektedir. Can suçladığı şair kişiliğinin özelliklerini tümüyle anlamak için bir arayışa girmiştir ki uzaklaşması gerektiği halde şairlere ve şairlerin hayat hikayelerine daha da yakınlaşmıştır. Tek bir şair profiline ulaşmak Can için varoluş amacı olacak kadar hayati bir konuma gelmiştir.

Güncel olarak sahip olduğu işinde üzerinde çalışmakta olduğu proje için röportajlara her gittiğinde, şairleri ciddi anlamda analiz etmektedir. 2014 yılına gelinip artık bir gazetede kültür sanat editörlüğünü yaptığında dahi Can, aşamadığı acısının kölesi olmuştur. İsimsiz şairlerin anlattığı hikayelerden oluşan bir kitap oluşturmayı hedeflemektedir ve bunu çekinmeden, şairler ile ilintili bir iş yapıyor olmayı tuhafsamadan dile getirmektedir. *“Üst üste bindireceği portrelerden tek bir şair portresine, bir şair kimliğine ulaşmayı amaçladığını...”* (Bıçakçı,7) Kimi zaman şairlerin kişilikleri ile ilgili kafasının içinde analizler yapmaktadır. Şairlerin kişisel hayatı veya kişiliği ile ilgili özel bilgiler işine dahil olmamasına rağmen Can, röportaj yaptığı şairlerin anlattığı hikayelerde yalnızca bahsi geçen kadınlara ve aşk hikayelerine odaklanmakta, hikayeleri derlerken bu noktaları göz önüne çıkarmaktadır. Kitabın yapısal özelliği göz önünde bulundurulduğunda, Can'ın şairlerle yaptığı röportajın kendisinin derleyip düzenlediği halini her bölüm okumak, bir yandan da okuyucuya odak figürün gözünden şairlerin hayatlarında nelerin kayda değer olduğunu görme şansı tanımaktadır. Can'ın sahip olduğu ve yaşamının, günlük hayatının büyük bir kısmını oluşturan işinde etik dışında davranması; küçüklüğünde yaşadığı travmanın etkilerinin sürüyor olmasından dolayı meydana gelmektedir. Odak figür Can henüz ergenlik çağındayken ablasının evden habersizce olması, benliğinde büyük bir boşluk oluşturmuştur. Bu boşluğun dolması kolay olmamakla birlikte, odak figür boşluğu doldurmaya çalıştığıının farkında olmadan, devamlı bir arayış içinde olma yönünde davranmaya devam etmektedir.

Can'ın çevresindeki insanlar, onun bu halinin farkında olarak, bu durumu ona da fark ettirmeye çabalamışlardır. Çocukluk travmasının Can'ın iş hayatını etkiliyor oluşu barizdir ve yine yan karakterler aracılığıyla, diyaloglar üzerinden aktarılmıştır. “Şairlerin isimlerini kullanman... Bu bile onlardan bir çeşit öç alma değil mi?” (Bıçakçı, 38) Can'ın çevresi tarafından bu anlamda uyarılışı okuyucuya aktarılırken diyaloglar aracılığıyla desteklenmiştir. Ancak Can'ın gerçekliğine ablasının “gittiği” ve bundan bir şairin “sorumlu olduğu” öylesine işlemiştir ki, duydukları karşısında harekete geçmeye niyetli değildir. Kişinin travmaların etkisinde olduğu koşullar altında, travmadan tümüyle sıyrılmaktan önce yapılması gereken, travmanın farkına varılmasıdır. Yapıttaki odak figürün, etkisinde olduğu travmasını farkına varma konusunda dahi gösterdiği istikrarsızlık, çevresindeki insanlar tarafından uyarılmasına rağmen herhangi bir değişikliğe gitmemesinden anlaşılmaktadır.

IV. SONUÇ

Bireyi en çok etkileyen, kimliğinin, kişiliğinin ve hayatının gidişatının oluşmasında etkili olan faktör ailesi ve büyüdüğü yerdir. Bireyin kişiliğinin yapı taşları çocukluk yıllarında, büyük oranla da aile fertlerinin davranışları etrafında şekillenir. Bu bağlamda çocukluk esnasında yaşanan olaylar, yalnız çocukluk dönemini değil, yetişkinlik dönemindeki düşünce yapısı ve algısının temellerini oluşturabilmektedir. Dolayısıyla aile içi dinamikler, ilişkiler oldukça önemlidir. İnsan, doğası gereği bir birlik içinde, diğer insanlarla birlikte yaşamını sürdürdüğü müddetçe hayatını anlamlı kılabilir. Yalnızlık, insanın hayatının işleyişine ve zihninin yapısına aykırı olduğundan, yalnız hisseden insanların iletişimlerinde ve hayatlarında problemler meydana geldiği anlaşılmıştır.

Barış Bıçakçı'nın "Tarihi Kıvrımlar" adlı yapıtında, henüz kendisi çocukken ablasının habersizce evden kaçışı zihnine bir travma olarak yerleşmiş olan odak figürün yaşamı, bu travmanın hayatı süresince hangi alanlarda etkili olduğu ve kimliğinde nasıl bir yere sahip olduğu işlenmiştir. Bu tezde yapıt iki bölümde incelenmiş, birinci bölümde odak figürün anne babasının terk edilmişlikle mücadelesi ve bu mücadelede uzamın yerine değinilmiştir. Yapıtta uzam, anne babanın, kızlarının gitmiş olduğu gerçeğini kabullenmesinde yardımcı bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar uzam Meral'i anımsatsa da o uzamda Meral'in var olmayışı, kabullenme sürecini olumlu yönde etkilemiştir. Genel anlamda, terk edilmişlik duygusunun, halihazırda var olan yalnızlığın aşılmasını daha da sınıyıcı bir hale getirdiği görülmektedir. Biri tarafından bir başkasına tercih edilmiş olmak, yalnız olmayı kabul etmekten daha zordur.

Tezin ikinci bölümünde odak figür Can'ın hayatında bu travmanın yol açtıkları incelenmiştir. Çocukluğunda yaşadığı travma ve gerçekliğine işlemiş olan yalnızlık duygusu, Can'ın hayatı süresince onun kendi varoluşunu gerçekleştirmesini engellemiş, Can devamlı bu travmaya bağlı bir hayat sürmek durumunda kaldığı sonucuna varılmıştır. Travmanın kişiliğinin oluşumu sırasında yaşanmasından ötürü, Can'ın ikili ilişkilerinde de iletişim problemleri olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, kişilik oluşumunda travmaların etkisi inkâr edilemez. Yapıtla ilgili analizlerde odak figür ve ailesinin yalnızlığı ve terk edilmişliği kabul etme sürecinin sınıyıcı bir süreç olduğu belirlenmiştir. Bireylerin çocukluk yıllarında yaşadıkları travmaların, hayatlarının devamında da bilinçaltlarına yer ettikleri koşulda onların gündelik hayatlarından iş hayatlarına kadar her alanda varlığını hissettirmekte olduğu sonucuna varılmıştır

V. KAYNAKÇA

Bıçakçı, Barış. Tarihi Kırıntılar, İletişim Yayınları, Nisan 2019.